

معرفی کتاب

بعد از مدتها که پیشینیان از اصحاب امامیه رضوان الله علیهم نهایت کوشش خود را بکار بستند تا در جمع آوری موضوعات مختلف، تصانیف، تحقیقات ارزشمند و تألیفات، آثار گراندردی را از خود بر جای نهند و نوشته های آنها کتابهای بسیار و دائرة المعارفهای انبوهی را شامل گشت، لازم آمد تا از مساعی درخشان آنان تقدیر به عمل آید و اینگونه نیز گردید. و اما زمانی که نوبت به متأخرین از اعظام علما در تألیف و تصنیف رسید به نظر آمد که حتماً لازم است در نوشته های آنها نسبت به آنچه در گذشته تألیف شده بود بعضی شاخصه ها و ویژگیهای نو لحاظ گردد مانند تقسیم به ابواب مختلف و ترتیب در فصل بندی ها و مقدم داشتن بعضی عناوین و قسمتهایی که لازم است قبلاً پیرامونش بحث گردد و در انتها آوردن ابواب و بحثهایی که در نتیجه گیری و پایان کتاب بیشتر سودمند می باشد و نیز حذف موارد تکراری، شرح جملات غامض و مجمل، خلاصه کردن جملات طولانی و بی اثر و مانند آن از ممیزه ها و ویژگیهای گوناگون. ولی با این حال اگر نگوییم تمام مطالب لکن اکثر مباحث همچنان از کتابهای علمای سلف رفع الله درجاتهم اقتباس شده است و هیچ اهل دانش و پژوهشی بی نیاز از آن نمی باشد. بر این مبنا کتاب مختصر ما نسبت به سایر مقاتل، ویژگیها و محسناتی دارد که آنها عبارتند از:

- ۱- حجم بسیار کم بطوری که حمل و نقل آن خیلی آسان انجام می‌شود.
 - ۲- با وجود این تراکم کم، حاوی تمام مطالب مهمی است که در مقاتل بزرگ وجود دارد.
 - ۳- در این کتاب به زندگی نامه شهدا رضوان الله علیهم هم پرداخته شده است، امری که در سایر مقاتل به چشم نمی‌خورد مگر کتابهای خاص در زمینه شرح حال شهیدان.
 - ۴- این اثر در بیان وقایع و اتفاقات جریان کربلا ترتیب موزونی را پی گرفته است و از خروج امام حسین (علیه السلام) از مدینه شروع و به بازگشت حرم اهل بیت (علیهم السلام) به آن ختم گردیده است، امری که معمولاً در سایر مقاتل بدان توجه جدی نشده است، و به عقیده بنده این یکی از ویژگیهای مهم این کتاب نفیس است که هیچکدام از مقاتل آن را لحاظ نکرده‌اند و بدین جهت شما در مقاتل مطالبی را مشاهده می‌کنید که حقیقتاً در محل خود ذکر نشده است و در تقدیم و تأخیر مراعات نظام حرکت تاریخی واقعه کربلا نگردیده است.
 - ۵- حذف موارد تکراری، غیر ضروری، حشو و اضافات.
 - ۶- در بردارنده اشعار زیبا و لطیف فارسی و عربی.
 - ۷- اشاره به زیارت وارده از ناحیه مقدسه امام عصر (علیه السلام) در انتهای کتاب که در آن به اسامی شهدای واقعه رضوان الله علیهم اشاره شده است و نیز موارد متمایز دیگری که در ضمن مطالعه بدان خواهید رسید.
- در این وجیزه و اثر مختصر عمده تکیه ما بر منابع ذیل بوده است:
- الف) جلد دهم بحار الانوار - علامه مجلسی اعلی الله درجته. (ج ۴۴ و ۴۵)
 - ب) نفس المهموم - محدث قمی.
 - ج) اللهوف: سید بن طاووس.
 - د) ابصار العین: شیخ سماوی (ابصار العین فی انصار الحسین (علیه السلام) محمد بن طاهر سماوی).
 - ه) کامل الزیارات: ابن قولویه.

(و) کفایة الاثر - رازی (قمی).

(ز) احتجاج - طبرسی.

(ح) تنقیح المقال - عبدالله مامقانی.

(ط) تذکرة: علامة سبط بن جوزی.

این مقدار عمده منابع مهم در این کتاب مختصر بود ولی با این حال از کتب دیگر عامه و خاصه هم بهره جستیم مانند:

بشارة المصطفی، مقام زخار (فرهاد میرزا)، ناسخ التواریخ (سپهر)، خصال، ارشاد، معدن الاسرار، مقتل خوارزمی، مطالب السؤل، قاموس الاعلام، اسدالغابة و مانند آنها که حدود بیست کتاب را شامل می‌گردد^۱ و در ضمن بحثهای

۱- بقیة کتب منتشر شده پیرامون عاشورا و قیام امام حسین علیه السلام عبارت است از:

۱- اُئْمَنَّا = علی محمد دُخَیْل

۲- ابوالشهداء = عباس عَقَاد

۳- الامام الحسین = عبدالله علائلی

۴- الامام الحسین بن علی الشهید = عبدالودود امین

۵- الامام الحسین فی حُلّة البرفیر = سلیمان کتانی (امام حسین علیه السلام در جامه ارغوانی شهادت)

۶- انصار الحسین علیه السلام = محمد علی عابدین

۷- انصار الحسین علیه السلام = محمد مهدی شمس الدین

۸- اسرار الشهادة = فاضل دربندی

۹- ثورة الحسین = محمد مهدی شمس الدین

۱۰- ثورة الحسین فی الوجدان الشعبی = محمد مهدی شمس الدین

۱۱- الحسین فی طریقہ الی الشهادة = علی بن الحسین الهاشمی

۱۲- الحسین و بطلة كربلاء = محمد جواد مغنیه

۱۳- حياة الامام الحسین بن علی = باقر شریف القرشی

۱۴- الخصائص الحسينية = شیخ جعفر شوشتری

۱۵- الدوافع النفسیة لأنصار الحسین = محمد علی عابدین

۱۶- الشهید و الثورة = هادی المدرسی

۱۷- علی طریق كربلاء = محمد حسین فضل الله

۱۸- عوالم (الامام الحسین) = عبدالله بحرانی

۱۹- فی رحاب ثورة الحسین = احمد زکی تفاحه

۲۰. کتاب العاشوراء = هادی مدرسی
۲۱. مثير الاحزان = ابن نماء حلی
۲۲. مثير الاحزان = صاحب جواهر
۲۳. مع الحسين في نهضته = اسد حيدر
۲۴. مقاتل الطالبين = ابوالفرج اصفهانی
۲۵. مقتل الحسين (علیه السلام) = ابی مخنف
۲۶. مقتل الحسين (علیه السلام) = خوارزمی
۲۷. مقتل الحسين (علیه السلام) = عبدالرزاق مقرر
۲۸. المنايع النوراء في وقايع عاشوراء = سيد محمد صادق بحرانی
۲۹. موسوعة كلمات الامام الحسين (علیه السلام) = پژوهشکده باقرالعلوم (علیه السلام)
۳۰. نهضة الحسين (علیه السلام) = سيد هبة الدين شهرستاني
۳۱. الوثائق الرسمية لثورة الامام الحسين (علیه السلام) = عبدالکريم حسيني قزوينی
۳۲. القبای فکری امام حسين (علیه السلام) = محمد رضا صالحی کرمانی
۳۳. بررسی تاريخ عاشورا = محمد ابراهيم آيتی
۳۴. پرتوی از عظمت حسين (علیه السلام) = لطف‌الله صافی
۳۵. پیشوای شهیدان = سيد رضا صبری
۳۶. چشمه خورشید = مجموعه مقالات کنگره امام خمینی و فرهنگ عاشورا
۳۷. حسين بن علی را بهتر بشناسيم = محمد یزدی
۳۸. حسين پیشوای انسانها = محمود اکبرزاده
۳۹. حماسه حسینی = شهيد مرتضى مطهری
۴۰. خون خدا = جواد محمدی
۴۱. درسی که حسين (علیه السلام) به انسانها آموخت = شهيد هاشمی نژاد
۴۲. سخنان حسين بن علی (علیه السلام) از مدینه تا کربلا = صادق نجفی
۴۳. سوگنامه آل محمد = محمد محمدی اشتهاردی
۴۴. عنصر شجاعت = خليل کمره‌ای
۴۵. قیام جاودانه = محمد رضا حکیمی
۴۶. منتهی الآمال = شيخ عباس قمی
۴۷. منهاج الدموع = قرنی گلپایگانی
۴۸. مطلع الشمس = محمد جواد صاحبی
۴۹. مرثیه‌ای که ناسروده ماند = پرویز خرسند

مختلف به مرور با نام آن‌ها آشنا خواهید شد.
و لله الحمد اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و هو حسينا و نعم الوكيل

-
- ۴۵- ۵۰- الوقایع و الحوادث (محرم) = محمد باقر ملبوبی
۵۱- یک شب و یک روز عاشورا = خلیل کمره‌ای
۵۲- پس از ۵۰ سال (پژوهشی تازه پیرامون قیام حسین علیه السلام) = سید جعفر شهیدی
۵۳- حسین نفس مطمئنه (آنچه در کربلا گذشت) = محمد علی عالمی
۵۴- اشکهای سوزان (شرحی جامع بر مقتل سید الشهداء علیه السلام) = یوسف عزیزی (ترجمة العیون العبری = سید ابراهیم میانجی) و...